

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Латинська мова (термінологія)»

Ступінь вищої освіти – Магістр
Спеціальність 211 «Ветеринарна медицина»
Освітня програма «Ветеринарна медицина»
Рік навчання 2024-2025, семестр 1
Форма здобуття вищої освіти _денна
Кількість кредитів ЄКТС 4
Мова викладання: українська

Лектор навчальної
дисципліни
Контактна інформація
лектора (e-mail)
URL ЕНК на
навчальному порталі
НУБіП України

Балаласва Олена Юрївна

o.balalaieva@nubip.edu.ua

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=887>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – ознайомити здобувачів вищої освіти з основами латинської мови, допомогти набути практичних умінь та навичок використання фахової латиномовної термінології у навчальній, науковій та професійній діяльності, навчити їх термінологічної латини, яка функціонує у ветеринарній медицині та суміжних з нею біологічних науках та хімії. Термінологічна латина є необхідною для підготовки фахівців, здатних динамічно поєднувати знання, уміння, комунікативні навички з автономною діяльністю під час вирішення завдань та проблемних питань у галузі ветеринарної медицини. Латина є базисом термінології в анатомії тварин, гістології та фізіології, фармакології, мікробіології та вірусології, біології та генетиці, та інших дисциплінах.

Компетентності навчальної дисципліни:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 2. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.

СК 3. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.

СК 8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин різних класів і видів, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби

Програмні результати навчання навчальної дисципліни:

ПР 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

ПР 2. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Години (практичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1 семестр				
Модуль 1. Фонетика. Морфологія. Анатомічна термінологія.				
Тема 1. Фонетична система латинської мови.	2	Студенти повинні <i>знати</i> : назви і написання літер латинського алфавіту, правила вимови голосних, дифтонгів, приголосних, буквосполучень; <i>уміти</i> : відтворити латинський алфавіт у правильній послідовності, позначати латинськими буквами звуки, правильно читати латиною.	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 2. Частини мови. Іменник.	4	<i>знати</i> : самостійні та службові частини мови, латинські назви граматичних категорій іменника та склад його словникової форми, принцип розподілу латинських іменників за відмінами та ознаки відмін, лексичний мінімум за темою; <i>уміти</i> : розпізнавати іменник за словниковою формою, записувати іменники в словниковій формі, визначати відміну і основу іменника, утворювати форми <i>Genetivus sing., Nom. et Genetivus plur.</i> іменників всіх відмін, перекладати ветеринарні терміни, виражені субстантивно-субстантивними словосполученнями з неузгодженим означенням.	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	10
Тема 3. I відміна іменників.	2	<i>знати</i> : основні ознаки та відмінкові закінчення іменників I відміни, їх найуживаніші суфікси та терміноелементи, форми дієслова <i>sum, fui, -, esse (бути)</i> в теперішньому часі дійсного способу, його функції у реченні, лексичний мінімум за темою; <i>вміти</i> : розпізнавати іменники I відміни та відмінювати їх в однині та множині, аналізувати та перекладати ветеринарні терміни, до складу яких входять іменники I відміни,	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	5

Тема 4. II відміна іменників.	2	<i>знати:</i> основні ознаки та відмінкові закінчення іменників II відміни, їх найуживаніші суфікси та терміоеlementи, лексичний мінімум за темою; <i>вміти:</i> розпізнавати іменники II відміни та відмінювати їх в однині й множині, аналізувати та перекладати ветеринарні терміни, до складу яких входять іменники II відміни.	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 5. Прикметник.	2	<i>знати:</i> склад словникової форми прикметника та його граматичні категорії, різницю між поділом латинських прикметників на групи та відміни, відмінкові закінчення прикметників першої групи (I-II відмін), правила узгодження прикметників з іменниками, найуживаніші суфікси прикметників I-II відмін, лексичний мінімум за темою; <i>вміти:</i> розпізнавати прикметники та визначати їх відміну, узгоджувати прикметники з іменниками, відмінювати атрибутивні словосполучення, виражені іменниками і прикметниками I-II відмін, перекладати ветеринарні терміни, виражені субстантивно-ад'єктивними словосполученнями з узгодженим означенням	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 6. Структура анатомічного терміна.	2	<i>знати:</i> компоненти та моделі творення анатомічних термінів, види синтаксичного зв'язку в термінах-словосполученнях, послідовність перекладу термінів з узгодженим і неузгодженим означенням; <i>уміти:</i> визначати структуру багатослівного анатомічного терміна, робити граматичний аналіз його компонентів, визначати вид синтаксичного зв'язку у терміні словосполученні, розпізнавати ядро терміна, узгоджене, неузгоджене означення, прикладку.	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	10
Тема 7. Теперішній час дійсного способу	2	<i>знати:</i> граматичні категорії дієслова та його основні форми, принцип розподілу дієслів за дієвідмінами, особові закінчення дієслів в теперішньому часі дійсного способу активного і	Складання практичних робіт. Написання тестів.	5

		пасивного станів, правила перетворення активної конструкції на пасивну; <i>вміти</i> : розпізнавати дієслова в реченні, визначати дієвідміну і основу дієслова, утворювати форми наказового способу в однині і множині, перекладати прості речення з дієсловами теперішнього часу дійсного способу активного і пасивного станів, перетворювати активну синтаксичну конструкцію на пасивну і навпаки.	Виконання самостійної роботи.	
Тема 8. III відміна іменників:	4	<i>знати</i> : основні ознаки, типи відмінювання та відмінкові закінчення іменників III відміни, закінчення іменників чоловічого, жіночого та середнього роду, винятки з правила про рід, лексичний мінімум за темою; <i>вміти</i> : розпізнавати іменники III відміни, визначати їх практичну основу та тип відмінювання, розпізнавати рід іменника за закінченням, відмінювати іменники III відміни в однині й множині, у тому числі і у складі атрибутивних словосполучень з прикметниками першої групи, аналізувати та перекладати терміни, до складу яких входять іменники III відміни.	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	
Тема 9. Прикметники III відміни.	2	<i>знати</i> : підгрупи та родові закінчення прикметників III відміни, тип відмінювання прикметників III відміни, найуживаніші суфікси та греколатинські дублети прикметників другої групи, лексичний мінімум за темою; <i>уміти</i> : розпізнавати прикметники III відміни та визначати їх підгрупу, узгоджувати прикметники з іменниками, відмінювати атрибутивні словосполучення із прикметниками III відміни, перекладати ветеринарні терміни з прикметниками III відміни,.	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	
Тема 10. IV і V відміна іменників.	2	<i>знати</i> : основні ознаки та відмінкові закінчення іменників IV та V відмін, їх найуживаніші суфікси та терміноелементи, лексичний мінімум за темою; <i>вміти</i> : розпізнавати іменники IV та V відмін та відмінювати їх в	Складання практичних робіт. Написання тестів.	

		однині й множині, аналізувати та перекладати ветеринарні терміни, до складу яких входять іменники IV та V відмін.	Виконання самостійної роботи.	
Тема 11. Відмінювання грецьких іменників.	2	<i>знати:</i> ознаки та відмінкові закінчення іменників грецького походження, особливості їх відмінювання, лексичний мінімум за темою; <i>вміти:</i> розпізнавати іменники грецького походження та відмінювати їх в однині й множині, перекладати ветеринарні терміни, до складу яких входять іменники грецького походження та субстантивовані прикметники.	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	
Тема 12 Gaudeamus. к/р.	4	<i>знати:</i> латинський текст студентського гімну Gaudeamus та його український переклад, <i>вміти:</i> відтворити Gaudeamus з правильною вимовою		
Модуль 2. Морфологія. Клінічна, хімічна, фармацевтична термінологія.				
Тема 13. Ступені порівняння прикметників	2	<i>знати:</i> ступені порівняння прикметників, правила утворення вищого і найвищого ступенів порівняння латинських прикметників, особливості утворення ступенів порівняння, словникову форму прикметників у вищому і найвищому ступенях та правила їх відмінювання; <i>вміти:</i> розпізнавати прикметники у вищому та найвищому ступенях, утворювати вищий і найвищий ступінь від прикметників у звичайному ступені, узгоджувати їх з іменниками та відмінювати атрибутивні словосполучення в однині й множині, перекладати ветеринарні терміни, до складу яких входять прикметники у вищому і найвищому ступенях.	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 14. Клінічна термінологія.	2	<i>знати:</i> основні способи творення клінічних термінів, терміноелементи, продуктивні латинські та грецькі суфікси, що вживаються у клінічній термінології; <i>вміти:</i> визначати структуру клінічного терміна, робити аналіз його компонентів, розкривати зміст клінічного терміна на основі значень його терміноелементів, утворювати клінічні терміни із заданим значенням	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	10

Тема 15. Дієприкметники.	2	<i>знати:</i> правила утворення дієприкметників теперішнього часу активного стану та минулого часу пасивного стану, лексичний мінімум; <i>уміти:</i> розпізнавати дієприкметники теперішнього часу активного стану та минулого часу пасивного стану, утворювати їх від основ дієслів, узгоджувати дієприкметники з іменниками та відмінювати атрибутивні словосполучення в однині й множині, перекладати ветеринарні терміни, до складу яких входять дієприкметники	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 16. Займенники.	2	<i>знати:</i> розряди займенників та займенники, найуживаніші у рецептурі, відмінювати латинські займенники, лексичний мінімум за темою; <i>уміти:</i> перекладати рецептурні вирази із займенниками.	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 17. Умовний спосіб.	2	<i>знати:</i> значення умовного способу, правила утворення умовного способу теперішнього часу активного і пасивного станів, форми дієслів <i>sum, esse</i> та <i>fiо, fieri</i> в умовному способі, рецептурні вирази в умовному способі та особливості їх перекладу; <i>вміти:</i> розпізнавати дієслова в умовному способі, відмінювати дієслова в умовному способі теперішнього часу активного і пасивного станів, правильно перекладати рецептурні вирази з дієсловами в умовному способі	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 18. Хімічна номенклатура.	2	<i>знати:</i> латинські назви хімічних елементів, моделі творення назв оксидів, гідроксидів, пероксидів, послідовність назв катіонів та аніонів у латинських назвах хімічних сполук, моделі утворення назв кислот з вищим та нижчим ступенем окислення, безкисневих кислот, моделі утворення латинських назв солей; <i>уміти:</i> записувати латиною назви хімічних елементів у називному і родовому відмінках, утворювати латинські назви оксидів, кислот і солей, перекладати назви сполук.	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	5

Тема 19. Числівник.	2	<i>знати:</i> розряди латинських числівників, латинські кількісні числівники від 1 до 10, способи творення складних і складених числівників, латинські і грецькі числівникові терміоеlementи; <i>уміти:</i> рахувати латиною до 10, утворювати складні і складені числівники, відмінювати кількісні і порядкові числівники, правильно читати латиною зазначену в рецептурному рядку кількість грамів, мілілітрів, крапель, відсотків	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 20. Структура рецепта.	2	<i>знати:</i> визначення поняття «рецепт», види рецептів, частини рецепта та їх латинські назви, модель та граматичну будову рецептурного рядка, правила оформлення латинської частини рецепта, послідовність вписування інгредієнтів у складному рецепті та їх латинські назви, основні рецептурні вирази, додаткові написи у рецептах; <i>уміти:</i> називати латинські частини рецепта у правильній послідовності із зазначенням їх змісту, читати і перекладати латинську частину рецепта, правильно оформлювати латиною такі частини рецепта, як <i>Invocatio, Designatio materialium, Subscriptio</i> , оперувати рецептурними виразами.	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи. Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	10
Тема 21. Латинська частина рецепта.	2	<i>знати:</i> модель та граматичну будову рецептурного рядка, правила оформлення латинської частини рецепта, послідовність вписування інгредієнтів у складному рецепті та їх латинські; <i>уміти:</i> відтворити модель рецептурного рядка та пояснити його граматичну будову, читати і перекладати латинську частину рецепта, правильно оформлювати латиною такі частини рецепта, як <i>Invocatio, Designatio materialium, Subscriptio</i> , оперувати рецептурними виразами.	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	5
Тема 22. Рецептурні скорочення.	2	<i>знати:</i> основні латинські рецептурні скорочення, лексичний мінімум за темою; <i>вміти:</i> розшифровувати скорочення форм ліків, назв	Складання практичних робіт. Написання тестів.	5

		частин рослин, рецептурних виразів, перекладати рецепти з латинської мови на українську і навпаки	Виконання самостійної роботи.	
Тема 23. Лікарські форми	2	<i>знати:</i> визначення поняття «лікарська форма», латинські назви твердих, рідких та м'яких форм ліків, способи їх виписування та особливості виписування деяких препаратів (таблеток, свічок, драже), граматичну будову рецептурного рядка при розгорнутому і скороченому виписуванні препаратів; <i>уміти:</i> називати латиною тверді, рідкі та м'які лікарські форми, правильно виписувати їх у рецепті, прописувати розгорнутим та скороченим способом стандартні препарати	Складання практичних робіт. Написання тестів. Виконання самостійної роботи.	10
Тема 24. Фразеологічний мінімум:	6	<i>Знати:</i> 100 латинських висловів та їх переклад.	Складання висловів.	30
Всього за 1 семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Вакулик І.І., Балалаєва О.Ю. Елементарний курс латинської мови та основи ветеринарно-медичної термінології: навч. посіб, вид. 2-ге. Київ: ВПЦ НУБіП, 2018. 669 с.
2. Латинська мова та основи медичної термінології : підручник / за ред. Л. Ю. Смольської. 4-те видання. Київ : Медицина, 2019. 472 с.
3. Паласюк Г. Б., Саварин Т.В., Федчишин Н.О. Латинська мова та медична термінологія : підручник. Тернопіль : ТНМУ, 2021. 547 с.

Допоміжні

1. Гриценко С.П., Гриценко Т.Б., Вакулик І.І., Балалаєва О.Ю.. *Lingua Latina veterinaria*: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 540 с.
2. Савенкова О.О. *Lingua Latina*: навч. посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності «Ветеринарна медицина». Київ: Ліра-К, 2016. 212 с.
3. Беляєва О. М., Сологор І.М. Латинська мова з основами рецептури і клінічної термінології: навч. посіб. Київ: Медицина, 2011. 256 с.
4. Grytsenko S.P., Grytsenko T.B., Vakulyk I.I., Balalayeva O.Y. *Latin language for veterinary students*. K.: The Centre of educational literature, 2007. 544 p.
5. Шевченко Є. М. Латинська мова і основи медичної термінології: навч. посіб. Київ : Медицина, 2011. 238 с.
6. Нетлюх М.Л. Українсько-латинський анатомічний словник: Посібник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Львів: Стрім, 2000. 216 с.

Інформаційні ресурси

1. Латинська мова та медична термінологія. URL: <http://www.pinax.com.ua/latin-language-and-medical-terminology/>
2. Pinax. Сайт для вивчення класичних мов. URL: <http://www.pinax.com.ua/>
3. Latinitium: Tools for learning Latin. URL: <https://latinitium.com/resources-for-learning-latin/tools/>
4. Latin Resources. URL: <https://www.clrconline.com/latin-resources/>